

20.12.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta (LVM/1487/03/2016)

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry:ltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.

Kuluttajaliitto katsoo Yleisradio Oy:n keskeisimmän tehtävän olevan varmistaa kaikille suomalaisille mahdollisuus monipuolisten ja riippumattomien mediasisältöjen käyttämiseen tilanteessa, jossa kaupallisesti toimivat tiedotusvälineet eivät niitä pysty tai halua tarjota. Maailmassa, jossa verkossa tarjolla olevaan tietoon ei voi luottaa ja äänensä saavat kuuluviin kaikkein äänekkäimmät ja röyhkeimmät toimijat, Yleisradion keskeinen tehtävä on luotettavan tiedon ja monipuolisten näkökulmien tarjoamisen. Kuluttajaliiton mielestä on tärkeää, että Yleisradio tarjoaa sisältöjä monipuolisesti kaikissa ihmisten käyttämissä viestintäkanavissa – myös verkossa ja sosiaalisessa mediassa: Yleisradiolla on myös mahdollisuus olla eturintamassa uusien medioiden käyttöön ottamisessa ennen kuin ne ovat kaupallisesti kiinnostavia. Kuluttajaliiton mielestä Yleisradion tulee pystyä tarjoamaan monipuolisia sisältöjä sekä valtakunnallisella, alueellisella että paikallisella tasolla.

Kuluttajaliitto katsoo julkisen palvelun Yleisradio Oy:n erityistehtäväksi palvella myös sellaisia yleisöitä, joille näiden koon tai palvelun vaatimien erityisominaisuuksien vuoksi ei ole kaupallisesti kiinnostavaa tarjota mediasisältöjä. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi kielivähemmistöt tai vammaiset. Palveluiden vaatimia erityisominaisuuksia ovat esimerkiksi ohjelman vähemmistökielisyys (saamen eri muodot, romani tai viittomakieli) tai esteettömyys taikka tekstitys. Yleisradion rooli tämän tehtävän toteuttamisessa korostuu tulevaisuudessa entisestään, koska 25.11. päättyneessä antennitelevision ohjelmistolupien täydennyshaun yhteydessä kaikki aiemmat yleisen edun kanavan hakemukset peruttiin ja muutettiin tavalliseksi hakemuksiksi. Tämä merkinnee sitä, että Yleisradion televisiokanavat jäävät ainoiksi kanaviksi, joilla on velvollisuus palvella erityisryhmiä.

Tiedotusvälineitä on pidetty perinteisesti ”neljäntenä valtiomahtina”, jonka tehtävänä on valvoa sekä poliittista, taloudellista että muuta vallankäyttöä ja muuta toimintaa sekä tuoda esiin ja analysoida havaittuja epäkohtia. Kuluttajaliitto yhtyy tähän näkemykseen ja katsoo juuri tämän erääksi keskeiseksi Yleisradion tehtäväksi. Yleisradion hallinnossa ja toiminnan ohjauksessa on huolehdittava siitä, että Yleisradion riippumattomuus sekä poliittisista että taloudellisista intresseistä varmistetaan. Tärkeätä on myös huo-

20.12.2016

lehtia siitä, että ei synny perusteltua syytä epäillä Yleisradion riippumattomuutta. Yleisradiosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa todetaan: *Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti: 1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskustelua sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia.* Lakiin esitetään lisättäväksi myös uusi 7 a §, jolla Yleisradion tehtäviä täydennetään siten, että niihin kuuluisi myös sananvapauden, korkeatasoisen journalismin ja median monimuotoisuuden edistäminen. Yleisradion riippumattomuus on tärkeää sekä kansanvallan että sananvapauden kannalta – lisäksi se on välttämätöntä journalismin korkealle tasolle. Tämän vuoksi Kuluttajaliitto esittääkin, että lakiin lisätään nimenomainen säännös Yleisradio Oy:n riippumattomuudesta. Sopiva paikka tälle säännökselle olisi esimerkiksi yhtiön aseman määrittelevä lain 1 §.

Lain 7 §:n 2 momentin 5 -kohtaa koskevan muutosehdotuksen osalta Kuluttajaliitto toteaa, että se on tyytyväinen säädöksen nykyiseen muotoiluun, mutta pitää uuttakin muotoilua hyväksyttävänä. Kuluttajaliitosta on kuitenkin tärkeää, että Yleisradion toiminnassa hyväksytään suomalaisen yhteiskunnan monikulttuurisuus, joka koskee sekä perinteisiä että uusia kulttuurivähemmistöjä – kaikki nämä ovat osa suomalaista kulttuuriperintöä.

Lakiin esitetään uutta yhteistyötä käsittelevää 7 a §:ää, jonka mukaan Yleisradion on toiminnallaan edistettävä sananvapautta, korkeatasoista journalismia ja median monimuotoisuutta. Perustelujen mukaan edellä mainittujen asioiden edistäminen koskisi vain muiden tiedotusvälineiden kanssa tehtävää yhteistyötä – tämä ei olisi osa julkisen palvelun veloitetta. Kuluttajaliitosta tämä edistämismuutoksia koskeva velvollisuus on perusteltua saattaa myös osaksi julkisen palvelun veloitetta.

Kuluttajaliitto pitää Yleisradio Oy:n nykyistä rahoitusmallia periaatteessa pääpiirteissään toimivana. On tärkeää varmistaa Yleisradiolle sellainen rahoituksen taso ja muoto, että se pystyy selviytymään tehtävistään riittävän hyvin. Yleisradion riippumattomuuden turvaamiseksi yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioiva parlamentaarinen työryhmä esittikin, että Yleisradion rahoituksen tulee olla valtiontalouden kehysten ulkopuolella. Kuluttajaliitosta on perusteltua, että työryhmän ehdotus kirjattaisiin lakiin.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Juha Beurling
pääsihteeri

Timo Niemi
lakimies